

**В.І. МОКРИЙ¹, В.Є. ГОНЧАРУК², І.І. М'ЯКУШ³,
М.В. БІЛЯК³ (УКРАЇНА, ЛЬВІВ)
ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ТРАНСКОРДОННОГО БІОСФЕРНОГО
РЕЗЕРВАТУ «РОЗТОЧЧЯ»**

¹*Інститут телекомунікацій та глобального інформаційного простору НАН України,*

²*Національний університет «Львівська політехніка»,*

³*Яворівський національний природний парк*

The natural is considered of physics-geographical structure – Roztochya, which is one of determining objects of integration of national ecological network to General European. Scientific principles of providing of ecological safety of cross-border Ukrainian-Polish territories of Roztochya are formed. The expediency of developing a system for monitoring and managing the environmental safety of unique ecosystems bore for predicting strategic consequences of natural and man-made impacts on the landscape, biodiversity and microclimate stability border in Ukraine and Poland.

Екологічна безпека природно-заповідного фонду Розточчя має стратегічне значення для збереження ландшафтного та біологічного різноманіття екосистем, забезпечення стабільності мікроклімату транскордонних територій України і Польщі. Тому формування наукових засад забезпечення екологічної безпеки транскордонних українсько-польських територій Розточчя є актуальним не лише для України і Польщі, але й для всієї Центрально-Східної Європи.

Розточчя є складовою європейського вододілу між Балтійським і Чорноморським басейнами, контактною зоною Східно-Європейської платформенної і Карпатської геосинклінальної тектонічних структур, межею Середньоевропейської і Північноєвропейської флористичних провінцій, історичним перехрестям слов'янських етносів, давніх і сучасних торгових шляхів. Цей природно-географічний район насичений об'єктами природно-заповідного фонду України і Польщі. Розточчя, як транскордонна природна фізико-географічна формація, є одним із визначальних об'єктів інтеграції національної екомережі до Всеєвропейської, через створення міждержавних природоохоронних територій. На основі природоохоронних територій Польщі та України створюється транскордонний біосферний резерват (ТБР) «Розточчя». Проект отримав підтримку на багатьох міжнародних форумах з проблем охорони природи Розточчя, у чисельних публікаціях польських та українських науковців, у рішеннях Міністерств охорони навколишнього середовища двох держав.

Екосистеми Розточчя зазнали суттєвих антропогенних трансформацій – кар'єри і відвали гірничовидобування, гідротехнічні споруди і водойми, розвиток ставкових господарств, скорочення лісопокритих площ, меліорація заболочених угідь, зміни русел річок тощо. Моніторинг екологічно-емісійних інформаційно-індикаційних параметрів стану екосистем необхідний для оптимізації методів та засобів їх охорони, збереження та збалансованого використання. За результатами моніторингових досліджень структурних складових української частини ТБР «Розточчя» – Природного заповідника «Розточчя», Яворівського національного природного парку, Регіонального ландшафтного парку (РЛП) «Равське Розточчя», які безпосередньо межують із найбільшим у Європі військовим навчальним полігоном, доцільне відпрацювання технологій забезпечення екологічної безпеки заповідних об'єктів внаслідок імовірного мілітарного впливу. Моніторингові дані функціонування природно-історико-культурно-естетичного комплексу РЛП «Знесіння» необхідні для розроблення методології управління екологічною безпекою в умовах урбанізованого пресу міста. Оперативний моніторинг антропогенних трансформацій рослинного покриву територій Яворівського гірничо-промислового району доцільний для формування екологічних коридорів.

Біорізноманіття екосистем, висока наукова та рекреаційно-туристична цінність території Розточчя, потребують прийняття оптимальних управлінських рішень, з використанням геоінформаційних систем (ГІС), які дають змогу комплексної інтерпретації накопиченої інформації моніторингових даних, оперативного її поновлення та аналізу. Тому доцільне розроблення системи моніторингу та управління екологічною безпекою унікальних екосистем Розточчя для прогнозування стратегічних наслідків природно-техногенних впливів на ландшафти, біорізноманіття і стабільність мікроклімату прикордонної території України та Польщі.